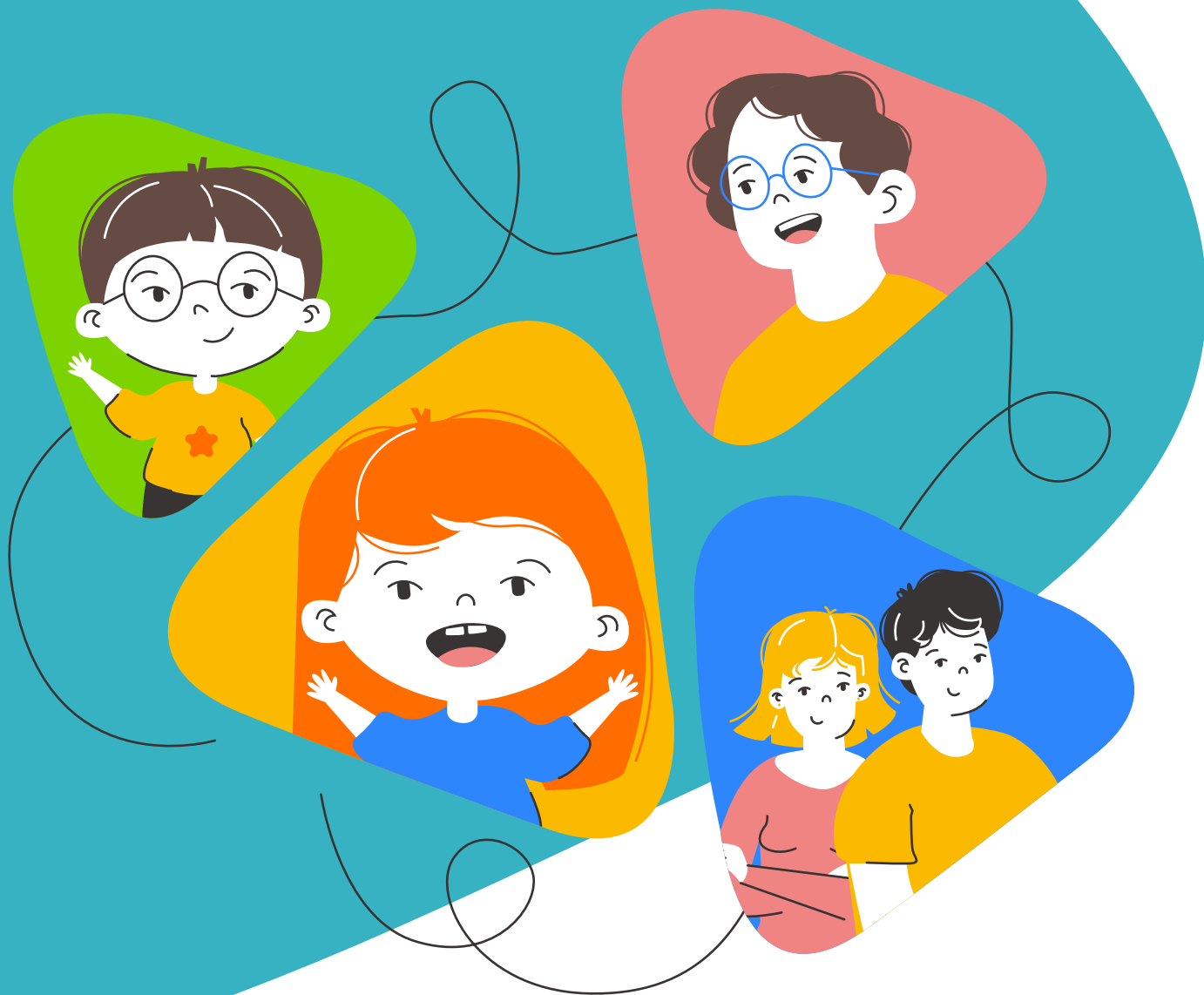

РОЗШИРЮЄМО УЯВЛЕННЯ ПРО СУСПІЛЬНІ КОЛА

Підготувала Лілія Осипенко

РОЗШИРЮЄМО УЯВЛЕННЯ ПРО СУСПІЛЬНІ КОЛА

Створення педагогічних умов для успішної соціалізації — копітка робота, що вимагає від вихователів постійного пошуку та креативності. До вашої уваги основні принципи організації заходів у дошкільному закладі освіти з цього важливого напрямку та методика застосування традиційних та інноваційних прийомів знайомства дошкільнят з чотирма важливими суспільними колами: особистим простором; сім'єю; друзями, сусідами, далекими родичами; чужими та незнайомими людьми.

Усі ми належимо до суспільства, і ця обставина справляє безпосередній вплив на всі прояви нашої особистості — емоції та почуття, вчинки, діяльність і досвід. Як навчити дитину правильно поводитися в соціумі? Якою має бути наша підтримка в її взаємодії з іншими людьми? Як малюкові зрозуміти, до кого в першу чергу звертатися за захистом та допомогою? Уміння розрізняти «своїх» і «чужих» — базове з-поміж соціальних навичок: щоб сформувати й розвинути його, треба знайомити дітей із суспільними колами. Так називають групи людей, з якими контактує дитина.

Виокремлюють чотири суспільних кола, а саме:

1. «Я» — особистий простір

2. Сім'я

3. Друзі, сусіди, далекі родичі

4. Чужі та незнайомі люди

Ми, вихователі, маємо докладати зусиль для кращого пізнання дітьми суспільних кіл, навчати малюків взаємодіяти і з тими, хто повсякчас поряд, і з тими, хто перебуває на ширшій орбіті соціальних контактів, створюючи оптимальні умови для їхньої соціалізації.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ В ДОШКІЛЬНЯТ ОСОБИСТИХ КОРДОНІВ

Перше й найважливіше коло – «Я» (особистий простір). Це коло охоплює внутрішній світ дитини: її думки, почуття, бажання, переконання та фізичну зону комфорту. Розвиток цього кола слугує підставою:

для формування самооцінки (діти, які усвідомлюють і шанують свій простір, краще розуміють свою цінність);

захисту себе (усвідомлення власних кордонів допомагає протистояти маніпуляціям, тиску соціального оточення: діти мають розуміти, що їхні кордони є важливими, і вміти казати «ні», якщо відчувають дискомфорт);

вибудовування стосунків (діти, які поважають власний простір, навчаються поважати і простір інших).

Коло власного «Я» закладає фундамент для подальшого розвитку дитини як самодостатньої та впевненої особистості.

ПРИЙОМИ РОБОТИ З РОЗВИТКУ НАВИЧОК ВЗАЄМОДІЇ В КОЛІ СІМ'Ї

Другим, але не менш важливим суспільним колом є сім'я. Попри те що кожна родина унікальна (складається з різної кількості людей, має власні традиції), саме тут діти навчаються турбуватися про когось, співчувати, любити. Щоб допомогти дошкільнятам глибше зрозуміти значення сім'ї як суспільного кола, практикуйте нескладні вправи, які легко вписати в заняття з будь-якої теми. Заохочуйте дошкільнят приносити сімейні фотографії та коментувати їх (розповідати про кожного члена родини: кого як звати, хто що робить у житті, що подобається робити разом із тим або тим родичем). Варто з кожною дитиною укласти її **«родинне дерево»**. Для цього стане у пригоді стандартний шаблон, на якому запропонуйте дітям самостійно розміщувати світлини їхніх рідних, заохочуйте розповідати про них.

Важливим прийомом у поглибленні розуміння суспільного кола «Сім'я» є **сюжетно-рольові ігри**, під час яких діти невимушено засвоюють родинні обов'язки, наслідують сімейні звички, осмислюють свій персональний досвід, ділячись ним із партнерами по грі.

Великий виховний потенціал властивий **казкам про сімейні цінності**. Читаючи такі казки дітям, вихователь має обов'язково звертати увагу на поведінку кожного героя, акцентувати ключові моменти, пояснювати, чому герої миряться або прощають одне одного, як допомагають рідним, як спільними діями розв'язують конфлікти.

Розвиткові навичок, пов'язаних із суспільним колом «Сім'я», сприятиме проведення в закладі дошкільної освіти низки **заходів**, а саме:

Дня сім'ї

Спортивних змагань
«Мама, тато, я — спортивна сім'я»

майстеркласів з батьками (з розпису пряників, виготовлення Стрітенської свічки, розмальовування писанок тощо);

різноманітних виставок (на найкращу композицію, виготовлену вдома, будь-якої тематики, що узгоджується із календарем виховних заходів у садку).

Ці та інші активності здатні привернути увагу дошкільнят до родинних цінностей; вони є ефективними для поглиблення в малюків розуміння цінності сімейних відносин, прищеплення поваги до рідних, збагачення досвіду взаємодопомоги.

ЦІННІСТЬ ДЛЯ ДОШКІЛЬНЯТ ВЗАЄМИН ІЗ ДРУЗЬМИ, СУСІДАМИ, ДАЛЕКИМИ РОДИЧАМИ

Третє суспільне коло формують відносини з друзями, сусідами, далекими родичами. Воно відіграє важливу роль у соціальному, емоційному та когнітивному розвитку дошкільнят, адже саме в цьому колі діти навчаються ділитися іграшками, залагоджувати суперечки, домовлятися, сприймати думку інших. Щоб розвинути в дітей навички соціальної взаємодії в межах третього кола, вихователі мають розгалужений набір інструментів. Підтриманню цього кола сприяють, зокрема, й загальні прийоми виховної роботи, які ми, вихователі, застосовуємо повсякчас, а саме:

заохочення дітей до групових ігор чи виконання завдань;

читання книжок, обговорення поведінки персонажів;

моделювання власної позитивної поведінки (демонструйте доброзичливість, уміння домовлятися, толерантність та інші позитивні якості).

ЯК НАВЧАТИ БЕЗПЕЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З НЕЗНАЙОМЦЯМИ

Четверте суспільне коло виводить особистість у простір взаємин поза межами родини та друзів — серед чужих та незнайомців. Це коло утворюють люди, яких діти бачать не так регулярно, проте які також впливають на сприйняття ними суспільства. До нього належать продавці в магазині, поліцейські, лікарі, сусіди та інші. Завдяки взаємодії з людьми цього суспільного кола дошкільнята знайомляться з різними професіями, отримують досвід глибшого розуміння проявів взаємодопомоги, в них розвивається інтерес до навколишнього світу, розширюються знання, мислення. Саме це коло навчає малюків різних поведінкових моделей, як-от: дотримання черги, проявів ввічливості, правил поведінки в громадських місцях.

Щоб допомогти дітям глибше пізнати четверте суспільне коло, варто:

організовувати екскурсії (до бібліотеки, магазинів, інших громадських закладів, приміром, до пожежних частин), під час яких дошкільнята матимуть змогу не лише познайомитися з різними професіями, а й побачити роботу установ «із середини»;

залучати дошкільнят до участі в громадських заходах (концертах, ярмарках у вашому місті);

читати книжки, які знайомлять з різними професіями;

запрошувати батьків різних професій у заклад дошкільної освіти та організовувати тематичні бесіди, під час яких дорослі розповідатимуть про свою роботу.

До четвертого суспільного кола належать також люди, яких діти не знають, з якими мають мінімальний контакт (наприклад, перехожі на вулиці). В основі взаємин дітей із представниками четвертого кола лежать правила поведінки з незнайомими людьми, які дошкільнята мають чітко засвоїти:

✓ Не розмовляти з незнайомцями без дозволу дорослих.

✓ Не брати від них подарунки чи солодощі.

✓ Нікуди не йти з незнайомцями.

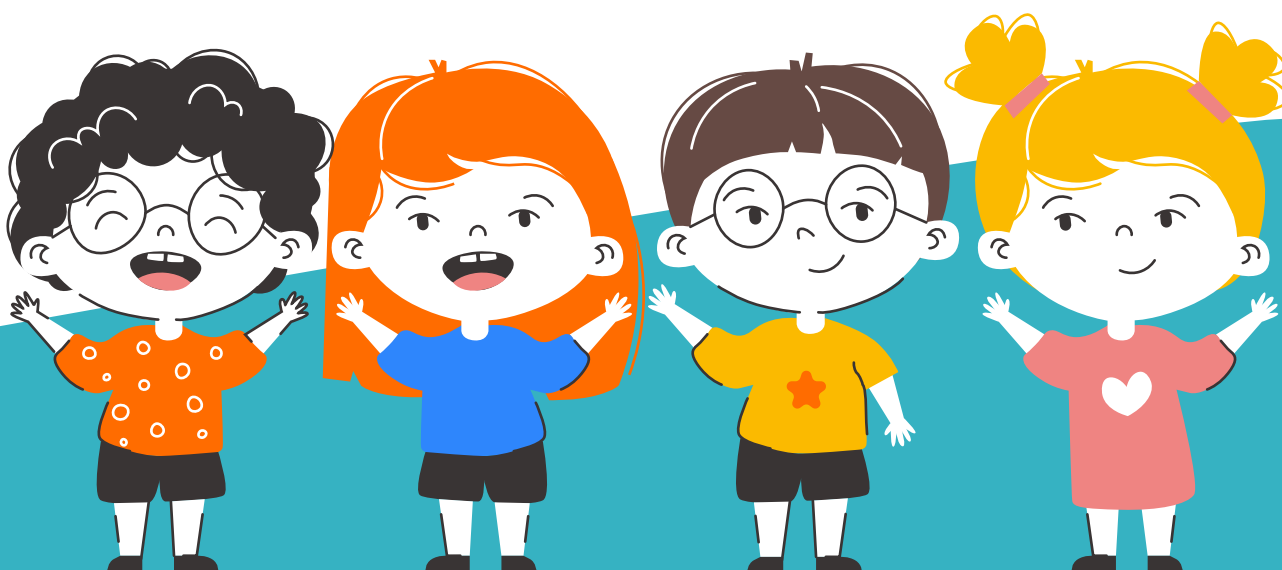
Для формування в малюків стійких навичок, пов'язаних із цими правилами, використовуйте казки, що містять приклади поведінки з незнайомцями («Червона шапочка», «Вовк і семеро козенят» та інші). Глибшому розумінню дітьми принципів спілкування з незнайомими людьми сприятимуть рольові ігри, які моделюють різні життєві ситуації. Наприклад, такі:

✓ що робити, якщо підійшов незнайомець;

✓ як діяти, коли ти сам удома;

✓ до кого звертатися по допомогу у випадку незвичної (зухвалої) поведінки незнайомця.

Вивчення суспільних кіл у закладі дошкільної освіти — це системний процес, що сприяє всебічному розвитку особистості, підготуванню її до життя в соціумі.

для кожної дитини

